

**NAČRT UPRAVLJANJA
»KRAJINSKEGA PARKA ČEŠENIŠKE IN PREVOJSKE GMAJNE«**

2022 – 2026

I. Krajinski park Češeniške in Prevojske gmajne - osnovni podatki

Ustanovitev: leta 2022

Pravna akta o ustanovitvi: Uredba o Krajinskem parku Češeniške in Prevojske gmajne (Uradni list RS, št.) (v nadaljnjem besedilu: Uredba KPČPG)

Lega: vzhodno od Radomelj v Ljubljanski kotlini

Občina: Domžale in Lukovica

Velikost: 416,43 ha

Lastništvo: zasebni lastniki: 4306111 ha (95,8 %), Republika Slovenija: 154823 ha (3,4 %), Občina Lukovica: 34328 ha (0,8 %)

Upravljavec: Ministrstvo za okolje in prostor (MOP)

Sodelujoči pri izvajanju aktivnosti: Zavod RS za varstvo narave (ZRSVN)

II. Uvod in pravna podlaga

Načrt upravljanja Krajinskega parka Češeniške in Prevojske gmajne je **petletni načrt, ki določa upravljaljske naloge in aktivnosti** za doseganje ciljev zavarovanega območja. Načrt upravljanja obsega zlasti naslednje vsebine (drugi odstavek 11. člena Uredbe KPČPG):

- opis in oceno stanja narave in analizo dejavnikov, ki na stanje vplivajo;
- naloge in aktivnosti za uresničevanje varstvenih in razvojnih ciljev krajinskega parka z načrtom zagotavljanja finančnih sredstev;
- konkretizacijo varstvenih režimov in varstvenih usmeritev ter njihovo umestitev v prostor, vključno z usmeritvami in pogoji za obiskovanje krajinskega parka;
- kazalnike, s katerimi se po določenih časovnih obdobjih prikažeta stopnja doseganja varstvenih ciljev krajinskega parka in učinkovitost upravljanja.

III. Opis in oceno stanja narave in analizo dejavnikov, ki na stanje vplivajo

III.1 Značilnosti in varstveni statusi

Krajinski park obsega naravno ohranjen strnjen nižinski gozda, ki vključuje mokrišča na poplavnem območju Rovščice s črnojelševjem (Blata), tri prehodna barja ter manjša mokrotna območja v depresijah in uleklinah, nizka barja, kotanje z vodo, povirne krake in poplavna območja potokov Želodnik in Erjavec.

Območje Češeniških in Prevojskih gmajn je ekološko pomembno območje Češeniške in Prevojske gmajne (id. št. 26200) in posebno varstveno območje – območje Natura 2000 Češeniške gmajne z Rovščico (SI3000079) z naslednjimi kvalifikacijskimi vrstami in habitatnimi tipi: 3150 *Naravna evtrofna jezera z vodno vegetacijo zvez Magnopotamion ali Hydrocharition*, 7140 *Prehodna barja*, 7150 *Uleknine na šotni podlagi z vegetacijo zveze Rhynchosporion*, kranjska sita (*Eleocharis carniolica*), hribski urh (*Bombaina variegata*), rak koščak (*Austropotamobius torrentium*), črtasti medvedek (*Callimorpha quadripunctaria*), vidra (*Lutra lutra*).

Na območju Češeniških in Prevojskih gmajn so naslednje naravne vrednote: Češeniške in Prevojske gmajne – barja (id.št. 4566; državni pomen), Rovščica v povirnem delu (id.št. 4570; lokalni pomen), Rova – zalit glinokop (id.št. 4565; državni pomen), Prevoje – ribniki (id.št. 5259; lokalni pomen). Gozd z mokrišči je habitat številnim zavarovanim vrstam (dvoživke, ptice, rastline).

III.2 Dejavniki, ki vplivajo na stanje narave v krajinskem parku

Krčitve gozda in zasipavanje mokrotnih predelov

- Največje pritiske na krajinski park predstavljajo krčitve gozda zaradi gradnje novih poslovnih in stanovanjskih con, širitve obstoječih poslovnih con, širjenje kmetijskih površin, gradnje infrastrukturnih vodov, gradnje vodnih zadrževalnikov ter uničevanje gozda zaradi nedovoljenih zasipavanj.

Glej operativne cilje, naloge in aktivnosti: IV /1

Zaraščanje prehodnih barij

- Vzroki zaraščanja niso povsem znani. Možen vzrok so antropogene spremembe v hidrologiji na območju, podnebne spremembe in gospodarjenje z okoliškim gozdom.

Glej operativne cilje, naloge in aktivnosti: IV /1

Odloženi gradbeni odpadki

- Na severnem delu krajinskega parka na zemljiščih zahodno od podjetja Platenka je odložen odpadni gradbeni material in zemljina. Od leta 2011 je v teku inšpekcijski postopek IRSOP. Nedovoljena zasipavanja mokrišč so tudi v okolici ribnika Črnolo, tudi ta so predmet inšpekcijskih prijav.

Glej operativne cilje, naloge in aktivnosti: IV /1

Fragmentacija gozdne površine

- V gozdu se nahaja sistem gozdnih vlak in cest. Bistveno je, da se stare vlake prepuščajo naravni obnovi. Načrtovanje novih gozdnih cest ni sprejemljivo, načrtovanje novih vlak se izvaja v okviru gozdnogospodarskih načrtov. Grožnja predstavlja tudi utrjevanje gozdnih vlak z nasipavanjem odpadnega gradbenega materiala v bližini barij, saj se s tem materialom vnesejo tudi tuje rodne rastlinske vrste (npr. žlezava nedotika, japonski dresnik). Nasipavanje vlak v neutreznem času lahko vpliva negativno na populacije hribskega urha.

Glej operativne cilje, naloge in aktivnosti: IV /1

Ribniki ob robovih krajinskega parka

- Z ribiškimi načrti upravljanja (v pripravi) je predvideno upravljanje ribnikov (Prevojski, Črnolo, Platenka), ki vključuje tudi ohranjanje biodiverzitete. Vnos tujerodnih vrst rib ni dovoljen, spodbuja se izlov le-teh. Na ribnikih so določene mirne cone, kjer se prepusti zarast brežine ter ne izvaja ribištva. Od Prevojskih ribnikov so trije ribniki nameni ribolovu ter imajo določene tudi mirne cone, eden je brez ribiškega upravljanja.

Glej operativne cilje, naloge in aktivnosti: IV /1

Obiskovanje

- Na šestih glavnih vstopnih točkah (4 Rova, 1 Želodnik in 1 Prevoje) se namesti označevalne table za park s piktogrami režima. Obiskovalce se usmerja na obstoječe gozdne ceste in aktivne vlake. Ob turistično-rekreativnih točkah (ob Prevojskih ribniki in ob ribniku Črnolo) se lahko postavi izobraževalne table o območju.

Glej operativne cilje, naloge in aktivnosti: IV /2

III.3. Infrastruktura za obiskovanje in označitve krajinskega parka

V krajinskem parku je obstoječa učna pot Blata – Mlake, ki jo je vzpostavil ZGS, skrbnik je Občina Domžale. V samem gozdnem prostoru druga infrastruktura ni predvidena. Izobraževalno infrastrukturo bi bilo smiselno postaviti ob obiskanih točkah ob ribniku Črnelo in Prevojskih ribnikih. V letu po ustanovitvi je treba postaviti označevalne table (6) s piktogrami režima na glavnih vhodnih točkah v krajinski park (Rova, Želodnik, Prevoje).

Glej operativne cilje, naloge in aktivnosti: IV /2, IV/3

III.4. Omilitveni ukrepi na območju nadomestnega habitata Hofer

V okviru izvedbe omilitvenih ukrepov na območju nadomestnega habitata Hofer se bo izvedla v obdobju od 2022 do 2023:

- vzpostavitev mokrišča za dvoživke in deloma pogozditev na parc. št. 1100 in 1102 in
- pogozditev delov zemljišč parc. št. 374, 1203, 449/4 ter v celoti 1117/1 vse k.o. Prevoje.

IV. Operativni cilji / naloge in aktivnosti v obdobju 2022 - 2026

Operativni cilji in z njimi povezane naloge in aktivnosti v obdobju 2022 - 2026 so:

Operativni cilji:

1. Varovanje značilnih habitatnih tipov, rastlinskih in živalskih vrst in nižinskega gozda z mokrišči
2. Omogočanje neškodljivega, varnega in kvalitetnega obiskovanja krajinskega parka
3. Povezovanje krajinskega parka z lokalnim turizmom

Naloge in aktivnosti po operativnih ciljih:

1. Operativni cilj: Varovanje značilnih habitatnih tipov, rastlinskih in živalskih vrst in nižinskega gozda z mokrišči

Naloge:

1.1. Sprotno prepoznavanje sprememb stanja narave v krajinskem parku

Aktivnost	Leto	Izvajalec	Vir fin.	Ocena fin. sr. (€)
Redno spremljanje stanja naravne vrednote, območja Natura 2000, ekološko pomembnega območja	2022 - 2026	upravljavec MOP Zavod RS za varstvo narave	MOP ZRSVN	redno delo

1.2. Preprečevanje zaraščanja mokrišč

Aktivnost	Leto	Izvajalec	Vir fin.	Ocena fin. sr. (€)
Preverjanje stanja po odstranitvi lesne zarasti na prehodnih barjih	2022 – 2026	Zavod RS za varstvo narave	ZRSVN (	redno delo

1.3 Skrb za odpravljanje, omejevanje in preprečevanje negativnih vplivov na krajinski park

Aktivnost	Leto	Izvajalec	Vir fin.	Ocena fin. sr.
Spremljanje ravnanj v krajinskem parku, opozarjanje na morebitne negativne vplive ravnanj	2022-2026	IRSOP, MOP Zavod RS za varstvo narave (sektorski upravljavski načrti)		redno delo

2. Operativni cilj: Omogočanje neškodljivega, varnega in kvalitetnega obiskovanja krajinskega parka

Naloge:

2.1. Vzdrževanje in vzpostavljanje infrastrukture za obiskovanje

Aktivnost	Leto	Izvajalec	Vir fin.	Ocena fin. sr. (€)
Vzdrževanje učne poti Blata - Mlake	2022 - 2026	Občina Domžale	Občina Domžale	redno delo

2.2. Postavitev ali obnova označevalnih tabel

Aktivnost	Leto	Izvajalec	Vir fin.	Ocena fin. sr. (€)
Postavitev 6 označevalnih tabel	2022 - 2023	ZRSVN	MOP ZRSVN (naravovrstvena akcija)	3000,00

2.3. Skrb za promocijski material

Aktivnost	Leto	Izvajalec	Vir fin.	Ocena fin. sr. (€)
Ponatis zloženek o učni poti Blata-Mlake (po potrebi)	2022 - 2026	zunanj izvajalec	Občina Domžale	

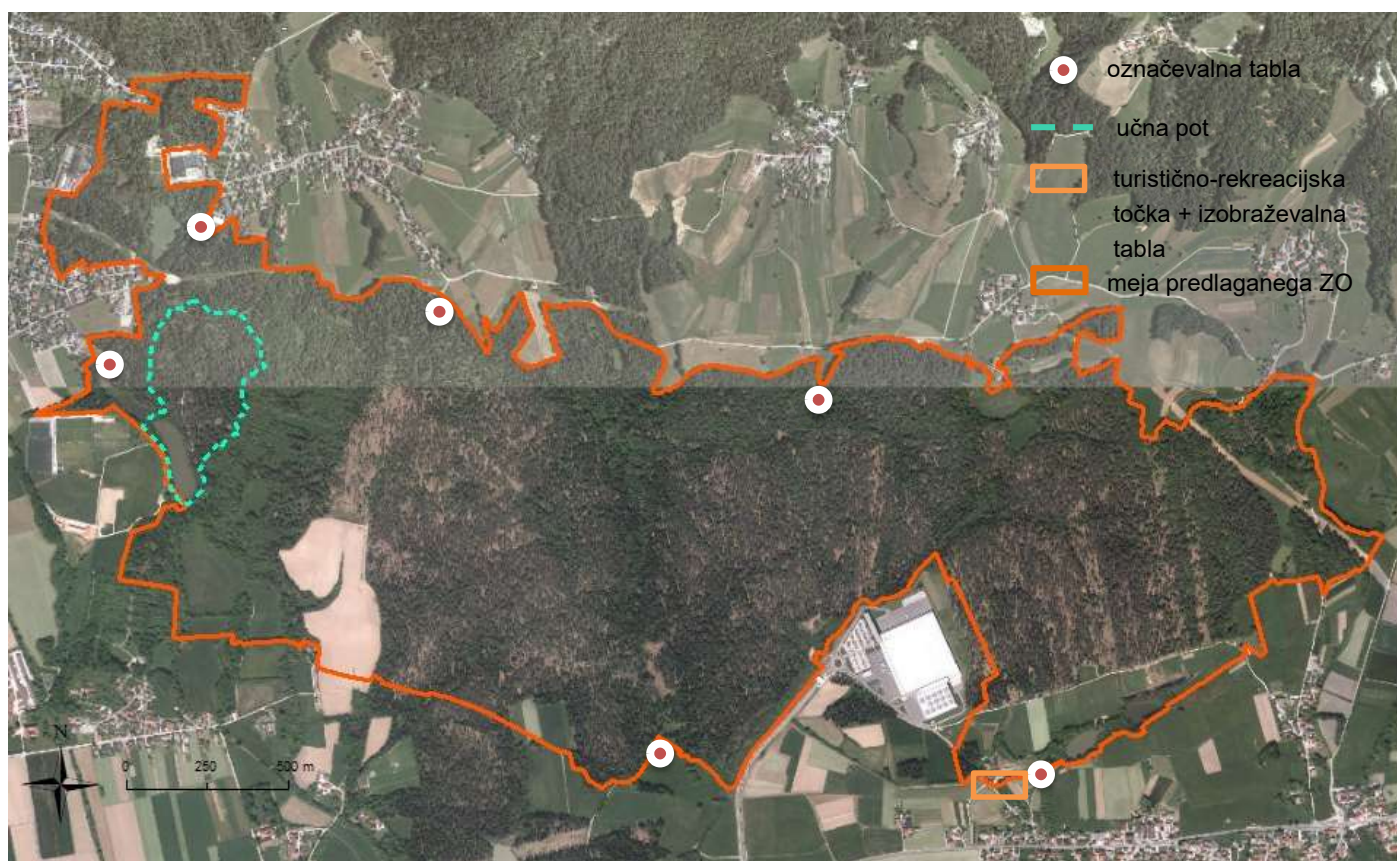
3. Operativni cilj: Povezovanje krajinskega parka z lokalnim turizmom

Naloge:

3.1. Sodelovanje z nosilci lokalnega turizma

Aktivnost	Leto	Izvajalec	Vir fin.	Ocena fin. sr. (€)
Zagotavljanje promocije krajinskega parka, informiranja o pravilih ravnanj in ozaveščanja o varstvu narave – dogovor z lokalno turistično organizacijo in upravljavci bližnjih gostinskih objektov o distribuiranju gradiv, spremljanju stanja, obveščanju	2022-2026	Občina Domžale Občina Lukovica MOP Zavod RS za varstvo narave		redno delo

Naloge in aktivnosti so prostorsko prikazane na karti. Prikazane so samo naloge, ki se nanašajo na posamezne dele krajinskega parka.

Slika 1: Prostorski prikaz nalog

V. Varstvene usmeritve glede varstvenih režimov (konkretizacija režimov)

Varstveni režimi so usklajeni z veljavnimi občinskimi prostorskimi načrti in sektorskimi upravljavskimi načrti.

Prva točka drugega odstavka splošnega varstvenega režima (6. člen) pomeni prepoved kakršnekoli gradnje ali postavitve objektov na območju, razen izjem od varstvenih režimov (7. člen).

VI. Kazalnik za spremljanje stanja krajinskega parka

Izbrani kazalnik, na podlagi katerega se oceni stanje v krajinskem parku po petletnem obdobju, je sprememba velikosti površine prehodnih barij.

Kazalnik ima vlogo pokazatelja doseganja varstvenih ciljev v krajinskem parku, stanja narave v krajinskem parku in učinkov upravljanja. Rezultati so pomembna podlaga za pripravo novega petletnega načrta upravljanja. Izbran je kazalnik, ki je za stanje narave v krajinskem parku najbolj indikatoreni.

Po petih letih se površina prehodnega barja ugotovi na podlagi kartiranja habitatnih tipov na območju te cone.

Kot kazalnik se uporabi tudi površina gozda (od gozdne maske se odštejejo morebitne izgube gozda zaradi nedovoljenih ravnanj). Ta površina se ne sme manjšati. Po petih letih se ponovno izračuna površino in navede razloge morebitnih izgub.

Kot kazalnik ohranjenosti vodotokov se uporabi prisotnost indikatorskih vrst (veliki studenčar, rak koščak, dvoživke) in analiza kakovosti vode.